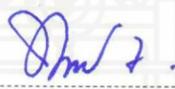

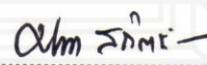
หัวข้อคุณิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม
ของนักศึกษาพยาบาล
ชื่อและนามสกุล นางศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์
วิชาเอก หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีนวล สติตวิทยานันท์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ประณีต ส่งวัฒนา

คุณิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาเอก เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2555

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ชัมภลิจิต)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีนวล สติตวิทยานันท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประณีต ส่งวัฒนา)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สีนลรัตน์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อคุณูปนิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล

ผู้วิจัย นางศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์ รหัสนักศึกษ 4502100169 **ปริญญา** ปรัชญาคุณูปนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินคานุรักษ์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีนวล สติติวิทยานันท์

(3) รองศาสตราจารย์ ดร. ประณีต ส่งวัฒนา **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม และ 2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล

การดำเนินการวิจัย มีดังนี้ ขั้นที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล มี 2 ขั้นตอนย่อย คือ (1) ศึกษาจากเอกสารและสอบถามข้อมูลจากอาจารย์พยาบาล 3 คน พยาบาลวิชาชีพ 3 คน และ มารดาหลังคลอด 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (2) ร่างรูปแบบการเรียนการสอนและศึกษานำร่องกับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ขั้นที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 48 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกตามเกรดเฉลี่ย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม เรื่องการพยาบาลมารดาหลังคลอด แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางวัฒนธรรม แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนและแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ แนวคิดและหลักการพื้นฐานที่เน้นความแตกต่างทางวัฒนธรรม วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ที่คาดหวัง สาระการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมในการพยาบาลมารดาหลังคลอดและใช้วิธีการสอนให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เรียนรู้ประสบการณ์ตรงบนความแตกต่างทางวัฒนธรรม และประยุกต์ใช้ความรู้ในการดูแลสุขภาพผู้รับบริการให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม 2) ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม พิจารณาจากสมรรถนะทางวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักศึกษาที่รับบริการพบว่า (1) สมรรถนะทางวัฒนธรรม ด้านการตระหนักรู้ ด้านความรู้และด้านทักษะทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้านประโยชน์ของรูปแบบ กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษา ด้านบุคลิกภาพและด้านการให้การพยาบาลคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ รูปแบบการเรียนการสอน สมรรถนะทางวัฒนธรรม นักศึกษาพยาบาล

Dissertation title: Development of an Instructional Model Emphasizing Cultural Competency of Nursing Students

Researcher: Mrs. Siriphan Siriphan; **ID:** 4502100169; **Degree:** Doctor of Philosophy;

Dissertation advisor: (1) Dr. Tweesak Chindanurak, Associate Professor; (2) Dr. Seenual Sadhitwithayanan, Associate Professor; (3) Dr. Praneed Songwanthana, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop an instructional model emphasizing cultural competency of nursing students; and 2) to evaluate the effectiveness of the instructional model emphasizing cultural competency of nursing students.

The research process comprised two phases as follows: The First Phase was the development of an instructional model emphasizing cultural competency of nursing students. It consisted of two steps: (1) the study of documents and collection of information from three nursing instructors, three professional nurses, and six post-delivery mothers, all of which were purposively selected; (2) the drafting of the instructional model emphasizing cultural competency of nursing students and then conducting a pilot study of the drafted model with a sample of 30 third year nursing students in the Bachelor's Degree of Nursing Program of the Faculty of Nursing, Princess of Naradhiwas University, obtained by stratified random sampling. The Second Phase was the effectiveness evaluation of the developed instructional model emphasizing cultural competency of nursing students. The sample for the effectiveness evaluation consisted of 48 third year students in the Bachelor's Degree of Nursing Program of the Faculty of Nursing, Princess of Naradhi was University, obtained by stratified random sampling based on the GPA. Then they were randomly assigned into an experimental and a control group, each of which consisted of 24 nursing students. The employed research instruments comprised an instructional package emphasizing cultural competency on the topic of Postnatal Nursing of Mothers, a self-assessment from on cultural competency, an evaluation scale to assess the student's satisfaction with the instructional model, and a questionnaire on the client's satisfaction with nursing services of the student. The data was statistically analyzed using the percentage, mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that 1) the developed of instructional model was composed of main components as follows : the concepts and basic principles focusing on cultural diversity; objectives and expected outcomes; learning contents ; instructional process with immersion of cultural contents in postnatal nursing of mothers and using the teaching method to enable the learner to understand oneself, understand others and gain direct experience on cultural diversity, and to apply the obtained knowledge in taking care of the client's health in accordance with his/her own culture; 2) regarding effectiveness of the developed instructional model emphasizing cultural competency, it was found that (1) cultural competency level of nursing students in relation to cultural awareness , cultural knowledge , cultural skill of the experimental group was significantly higher than that of nursing students in the control group at the .05 level; (2) students' satisfaction towards the developed instructional model in terms of its benefits of the experimental group was significantly higher than that of the students in the control group at the .05 level; and (3) clients' satisfaction with the services provided by the students in the experimental group in terms of their personality and nursing services emphasizing cultural diversity was significantly higher than the counterpart services provided by students in the control group at the .05 level.

Keywords: Instructional model, Cultural competency, Nursing student

กิตติกรรมประกาศ

การทำคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รศ.ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ.ดร. ศรีนวล สถิตวิทยานันท์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและ
รศ.ดร. ประณีต ส่งวัฒนา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ
และติดตามการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จ
เรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จงรัก พลาศัย อธิการบดีมหาวิทยาลัย
นราธิวาสราชนครินทร์ ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนและเอื้ออำนวยต่างๆ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอขอบคุณ นายเดชคนัย จุ้ยหมื่น เจ้าหน้าที่งานวารสารมหาวิทยาลัย
นราธิวาสราชนครินทร์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และ
ขอขอบคุณ อาจารย์ศศิณาภรณ์ ชูคำ ที่ได้เป็นผู้ช่วยวิจัยในครั้งนี้และที่สำคัญยิ่งคือ นักศึกษา
พยาบาลศาสตร์รุ่นที่ 16, 17, 18 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ กลุ่มตัวอย่าง
มารดาหลังคลอดที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนนักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน
โดยเฉพาะ มารดา สามี พี่ๆ เพื่อนๆ และบุตรสาว ที่ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์

กุมภาพันธ์ 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
คำถามการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	15
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	18
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	19
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางวัฒนธรรมทางการพยาบาล.....	20
การจัดการศึกษาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม.....	28
ในสาขาพยาบาลของประเทศไทย.....	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม.....	69
ของนักศึกษาพยาบาล.....	
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน.....	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะ ทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล	90
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน	107
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	124
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	124
วิธีดำเนินงานวิจัย.....	124
สรุปการวิจัย.....	126
อภิปรายผลการวิจัย.....	129
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	144
ข้อเสนอแนะ.....	144
บรรณานุกรม.....	147
ภาคผนวก.....	161
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	162
ข เครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล.....	164
ประวัติผู้วิจัย.....	241

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สรุปกิจกรรมการเรียนการสอนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะทางวัฒนธรรม.....	50
ตารางที่ 3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ภาคทฤษฎีเรื่อง การพยาบาลมารดาหลังคลอดสำหรับกลุ่มทดลอง จำนวน 12 ชั่วโมง.....	84
ตารางที่ 3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภาคปฏิบัติ สำหรับกลุ่มทดลองฝึกปฏิบัติ กลุ่มละ 1 สัปดาห์ ที่แผนกหลังคลอด โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์.....	86
ตารางที่ 4.1 โครงสร้างรูปแบบการเรียนการสอน.....	93
ตารางที่ 4.2 ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	99
ตารางที่ 4.3 ความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	102
ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนจากการศึกษานำร่อง.....	104
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (N=48).....	109
ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านการตระหนักรู้ ด้านความรู้และด้านทักษะทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองในแต่ละด้านและโดยรวม (n=24).....	112
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน สมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านการตระหนักรู้ ด้านความรู้ และด้านทักษะทางด้านวัฒนธรรม ของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองรายด้านและโดยรวม (n=24).....	113
ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะทางวัฒนธรรม แต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	114

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของ นักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอน แต่ละด้านและโดยรวม ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	115
ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษา แต่ละด้าน และ โดยรวมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง	116

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	14
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	88
ภาพที่ 4.1 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม.....	98

